

EVALUAREA EDUCAȚIONALĂ CU APLICAȚII PENTRU DOMENIUL ȘTIINȚELOR ECONOMICE

Conf. univ. dr. Natalia Curagău, ASEM

Training evaluation is a matter of prime importance in the didactics specialty. On the one hand, it's theoretical importance of the assessment as required curriculum paradigm, must be integrated into the teaching design with objectives, contents, methodology, along with teaching - learning, on the other hand - its practical importance because of its major role played in the education process, of regulating factor, self-regulating.

Evaluation Methodology is an indispensable component of specialty didactics, including assessment strategies, methods and evaluation techniques.

For example, the evaluation strategy, integrates several evaluation methods and techniques applied on medium and long term. This notion occurs due to two important acquisitions in the theory of evaluation:

- a) the extension of the evaluation of the verification of the results - traditional objective - to the assessment processes and conditions of work teaching, of training/learning situations;*
- b) determination of various ways of integration of the pupil's performance evaluation actions in learning educational activity, when the assessment is not conducted as an independent action.*

Evaluarea instruirii constituie o problemă de maximă importanță în cadrul didacticii specialității. Pe de o parte, e vorba de importanța teoretică a evaluării care, conform cerințelor paradigmei curriculumului, trebuie integrată în structura proiectării didactice alături de obiective, conținuturi, metodologie, alături de predare - învățare, iar pe de altă parte - de importanța ei practică datorită rolului său major jucat în procesul de învățământ, de factor reglator, autoreglator.

Conform art. 5 al Legii învățământului, scopul evaluării este acela de a orienta și de a optimiza învățarea. Toate evaluările trebuie să se realizeze pe baza standardelor naționale de evaluare pentru fiecare disciplină, domeniu de studiu, respectiv modul de pregătire. Evaluarea se concentrează pe competențe, oferă feed-back real studenților și stă la baza planurilor individuale de învățare.

Rezultatele evaluării se exprimă, după caz, prin calificative, în învățământul superior și în învățământul terțiar non-universitar inclusiv, respectiv prin note de la 1 la 10 sau prin punctaje, în mod similar testelor internaționale. Controlul utilizării și al respectării standardelor naționale de evaluare de către cadrele didactice se realizează prin diferite inspecții.

Metodologia evaluării este o componentă indispensabilă didacticii specialității, cuprinzând strategiile de evaluare, metodele și tehnicile de evaluare. Strategia de evaluare, de exemplu, integrează mai multe metode și tehnici de evaluare aplicate pe termen mediu și lung. Această noțiune apare ca urmare a două achiziții importante în domeniul teoriei evaluării:

- a) extinderea acțiunii de evaluare de la verificarea rezultatelor - obiectiv tradițional - la evaluarea proceselor și condițiilor de desfășurare a activității didactice, a situațiilor de instruire/ învățare;
- b) determinarea diverselor moduri de integrare a acțiunilor de evaluare a performanțelor elevului în activitatea didactică a învățării, când evaluarea nu se realizează ca acțiune independentă.

Strategia de evaluare inițială care premerge un program de instruire are o funcție diagnostică și se realizează ori de câte ori un profesor preia pentru prima dată un colectiv de studenți. Metoda de lucru este, cel mai adesea, testul.

Evaluarea dinamică ce este realizată pe parcursul procesului didactic și privește rezultatele activității în diversele momente ale desfășurării ei, îndeplinind funcții de contact, de ameliorare, stimulare, informare.

În opinia unor autori, există două tipuri de strategii de evaluare dinamică: evaluarea cumulativă sau sumativă și evaluarea formativă. Cele două tipuri se disting, la rândul lor, din cel puțin două puncte de vedere:

Evaluarea sumativă pleacă de la constatarea efectelor procesului de învățământ după o anumită perioadă de timp, făcând din evaluarea rezultatelor un scop în sine, astfel riscând să-l transforme pe student în obiect pasiv, iar evaluarea formativă pleacă de la student, urmărind stimularea acestuia pe tot parcursul procesului de învățământ.

Evaluarea finală sau de bilanț este retrospectivă în raport cu programul de formare, intervenind la încheierea acestuia (e sintetică, globală în comparație cu evaluările realizate pe parcursul programului, operează cu un sondaj, în sensul că raportată la fiecare student cuprinde o

parte foarte restrânsă din conținuturile instruirii, îndeplinește mai ales funcții de certificare a competențelor formate, și de ierarhizare/ selecție și mai puțin funcția de diagnoză și sprijinire a studenților, este realizată îndeosebi în perspectiva exigențelor sociale față de formarea fiecărei generații în comparație cu evaluările operate pe parcursul programului aflate direct sub incidența exigențelor instituțiilor de învățământ).

Această strategie îndeplinește funcții specifice de ierarhizare, comunicare, verificare etc. Profesorul trebuie să-și asume un anumit punct de vedere atunci când propune diferite strategii de evaluare, sprijinindu-se pe criteriul timpului sau al momentului în care evaluarea este integrată în structura procesului de învățământ (evaluarea inițială la început de ciclu, an, semestru, modul, capitol, lecție; evaluarea continuă pe tot parcursul procesului de învățământ - pe tot parcursul lecției specifice paradigmei auriculare; evaluarea finală la sfârșit de ciclu, an, semestru, modul, capitol, lecție). Aceasta generează decizii finale cu caracter formal (de exemplu: nota); criteriul funcției pedagogice specifice îndeplinite de strategia de evaluare (evaluarea predictivă realizată la începutul activității cu funcție diagnostică; evaluarea formativă pe tot parcursul activității, având rolul de formare a studentului prin observare, interacțiune etc.; evaluarea sumativă care îndeplinește funcția de cumulare, verificare a rezultatelor la sfârșitul unei activități în vederea unei decizii finale), iar criteriul scopului fundamental al strategiei evaluării ține de evaluarea normativă care are ca scop raportarea la criterii / standarde unice incluse în programe conducând la clasificarea și selectarea elevilor; de evaluarea formativă care are ca scop principal situația studentului, progresul înregistrat de acesta, ceea ce duce la stimularea sa, la aprecierea în raport cu sine.

Metodele de evaluare pot fi și trebuie preluate de la nivelul metodelor didacticii generale. Acest lucru este necesar și în didactica specialității în măsura în care respectă paradigma curriculumului, ce concepe activitatea didactică drept o activitate de predare - învățare - evaluare. De aici rezultă că orice metoda didactică proiectată auricular este o metodă de predare - învățare - evaluare.

Evaluarea orală are ca avantaj posibilitatea dialogului profesor-student, dar este mare consumatoare de timp. În evaluarea orală profesorul poate nota nu numai capacitatea de reținere sau de înțelegere a informațiilor de specialitate, ci și modul de prezentare a răspunsului. În situația examenului oral trebuie să se pună accent și pe claritatea și concizia răspunsului.

Pentru buna organizare a acestui tip de evaluare este de bun augur folosirea unei fișe de examinare.

Metoda de evaluare scrisă este utilizată sub diferite forme: extemporal, teză, test, chestionar, eseu, referat, temă executată acasă, portofoliu, proiect etc. Prin această metodă se asigură uniformitatea subiectelor (ca întindere și ca dificultate îndeosebi) pentru studenții supuși evaluării, ca și posibilitatea de a examina un număr mai mare de studenți în aceeași unitate de timp.

Ca și în cazul evaluării orale, pentru evaluarea scrisă, este necesar să se stabilească unele criterii de apreciere. (conversația euristică, observația, munca cu manualul, ca procedee sau tehnici de evaluare).

Metoda de evaluare practică le permite profesorilor să constate la ce nivel și-au format și dezvoltat studenții anumite deprinderi practice, capacitatea de „a face” (nu doar de „a ști”). În didactica științelor economice, pe lângă stagiile de practică pe care toți studenții le parcurg, această metodă se pretează la toate activitățile de seminar în cadrul cărora studenții trebuie să rezolve spețe la care se va aplica materia și legislația parcursă până în momentul respectiv.

De exemplu, în cazul rezolvării unei spețe la disciplina Situații financiare consolidate, studenții pot aplica cunoștințe dobândite legate de contabilitatea financiară, contabilitatea managerială, contabilitatea fiscală, etc.

Metodele alternative de evaluare le completează pe cele tradiționale, contribuind la perfecționarea predării disciplinei în medii și situații diversificate. Aceste metode angajează imaginația profesorului, dar și spiritul său obiectiv necesar în luarea de decizii.

În continuare ne referim la următoarele metode de evaluare: observarea comportamentului, scara de clasificare, investigația, proiectul, portofoliul, autoevaluarea.

Astfel, **metoda observației** trebuie propusă în cadrul didacticii specialității în special pentru a putea aprecia rezultatele studenților nu numai în termeni de produs, ci și de proces. Interesează structura comportamentului cognitiv (ponderea memoriei, gândirii operaționale, gândirii convergente, divergente, inteligența), dar și socio-afectiv față de muncă, față de ascensiunea socială, față de aplicațiile disciplinei. *Obiectul observării îl constituie:* activitatea studenților, comportamentul lor, produsele unor activități realizate în conformitate cu cerințele programelor de învățământ sau combinație a lor. Rezultatele observării vor fi comparate cu rezultatele la învățătura, în urma unor analize calitative și cantitative (matematice și statistice).

Metoda proiectului (referatului) este o metodă de evaluare bazată pe investigație de durată. Ea implică strategii de rezolvare a unor probleme și situații - problemă mai complexe. Angajează cunoștințe complexe, prelucrări de date mai ample, argumente care trebuie calculate, justificate. Profesorul propune tema proiectului, o inițiază în auditoriu, începe rezolvarea ei în timpul orei, stabilind echipele de lucru și metodele necesare. Finalizarea se realizează în timp lung: o săptămână, o lună și va implica o comunicare continuă cu profesorul. Evaluarea va continua la nivel formal și nonformal și se va finaliza valorificând mai mult criteriile convenite consensual cu studenții: calitatea procesului (nu va fi considerat satisfăcător proiectul care va rezuma sau va reproduce anumite lucrări studiate, cu speranța că profesorul, fie nu cunoaște sursele folosite de student, fie nu sesizează plagiatul) și a produsului, aprecierea independenței în muncă și a receptivității la propunerile profesorului, economia de resurse sau atragerea de resurse, raportarea lor la standard.

Portofoliul reprezintă un instrument de evaluare complex, care include rezultatele relevante deținute prin celelalte metode și tehnici de evaluare. Este o metodă folosită ca evaluare finală cu dublu scop: pentru a surprinde cartea de vizită a studentului și pentru a urmări progresul de la un capitol la altul, de la un an la altul.

Portofoliul va sintetiza rezultatele studentului ce țin de observațiile profesorului de specialitate legate de lucrările scrise sau orale etc. vizavi de autoevaluare, de opiniile altor colegi, de profesori. Profesorul de specialitate are un rol important în structurarea portofoliului în raport cu structura modulului, capitolului și cu grupa de studenți.

Literatura de specialitate dezbate funcțiile sociale și funcțiile pedagogice ale evaluării. Cele două categorii de funcții sunt complementare și la fel de importante în cadrul didacticii specialității, iar prioritare sunt cele pedagogice.

Funcțiile sociale ale evaluării sunt orientarea profesională a studentului, selecția universitară și profesională, legitimarea și promovarea socială, iar **funcțiile pedagogice ale evaluării** vizează diagnosticarea și precizarea rezultatelor (evaluarea la începutul unei ore, al unui semestru), însumarea rezultatelor (la sfârșitul lecției, semestrului, formarea permanentă a studentului pe tot parcursul lecției).

În concluzie, evaluarea poate fi definită ca o acțiune de cunoaștere specifică a unor fenomene sub raportul însușirii stării și funcționalității unui sistem, a rezultatelor unei activități având drept obiect un fenomen, o persoană (student, profesor), o activitate sau rezultatele acesteia, o instituție, sistemul universitar în ansamblu .

Bibliografie:

1. Legea învățământului nr. 547-XIII din 21.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1995, nr. 62-63 / 692 din 09.11.1995 cu modificările și completările la zi.

2. Apuci Jina, Ioan. *Pedagogie*, curs în format electronic la <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=387&idb=>, capitolul 25.
3. Ciobanu Olga. *Didactica disciplinelor economice*, curs în format electronic la <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=284&idb>